

“ILO’NUN GÜNDEMİNDE TÜRKİYE VAR”MIŞ

Aydınlık Dergisi, 17 Haziran 2007

Yıldırım Koç

Her yıl Haziran ayının ilk haftalarında Uluslararası Çalışma Örgütü’nün Uluslararası Çalışma Konferansı toplanır. Türkiye’den işçi, işveren ve hükümet taraflarının delegeleri, danışmanları ve gözlemcilerinden oluşan büyük bir delegasyon, bu toplantıya katılır. Bu arada da Türkiye’de, bu yıl olduğu gibi, “ILO’nun Gündeminde Türkiye Var” başlıklı haberler yayımlanır.

Bu işi ne kadar ciddiye almak lazım?

Eğer ILO’yu tanımıyorsanız, bu nitelikteki haberlere bakarak heveslenebilirsiniz.

Önce ILO’ya kısaca bakalım.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), 1919 yılında, Avrupa’da ihtilaller bekleyen ve bu amaçla Komünist Enternasyonal 1919 yılı Şubat ayı sonunda kuran komünistlere karşı, emperyalist ülkeler işçi sınıflarıyla sermayedarlarını ve devletlerini bir araya getiren bir yapı olarak yaratıldı. ILO’nun kuruluşunda belirleyici unsur, komünizm korkusuydu.

ILO’nun örgütlenme özgürlüğü konusunda önemli Sözleşmeler kabul ettiği dönem, 1947-1954 yıllarıdır. Sovyetler Birliği 1934 yılına kadar ILO’yu emperyalistlerin bir aleti olmakla suçladı. 1933 yılında Almanya’da Naziler işbaşına geçince, Sovyetler Birliği Komünist Partisi’nin 1934 kongresinde birleşik cephe politikasını kabul edildi. Bu politika, Komünist Enternasyonal’in 1935 yılında toplanan 7. Kongresi’nde de onaylandı ve tüm komünist partileri için genel strateji haline getirildi. Sovyetler Birliği, bu politika çerçevesinde 1934 yılında ILO’ya üye oldu. Ancak, Almanya ile 1939 yılında imzaladığı antlaşma sonrasında ILO üyeliğinden ayrıldı. 1940-1954 döneminde ILO’da Sovyetler Birliği yoktu. Bu dönemin 1946-1954 yıllarında ise Soğuk Savaş en sert biçimde sürüyordu. Emperyalist ülkeler, Sovyetler Birliği’ni sıkıştırmada “demokrasi” unsurunu kullanıyorlardı. 1948 yılında 87 sayılı Sözleşmenin, 1949 yılında 98 sayılı Sözleşmenin kabulünde en önemli unsur, Sovyetler Birliği’nin sıkıştırılmasıydı. 1951 yılında kurulan Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi’nin 87 sayılı Sözleşmede yer alan hakların kapsamını genişletmesi ve bunları ayrıntılandırması da aynı amaçlardı. Ayrıca, kapitalizmin altın çağının yaşanıyor olması da, bu hak ve özgürlüklerin tanınmasında emperyalist ülkeler açısından bir sorun yaratmıyordu.

1960’lı yıllarda dengeler tersine döndü. Bağımsızlığını kazanmış sömürgelerin büyük çoğunluğu, bağlantısızlar hareketini oluşturdu. Ayrıca, İkinci Dünya Savaşı sonrasında komünist partilerin iktidara geldiği ülke sayısı da arttı. 1960’larda ve 1970’lerde, sosyalist ülkeler ve bağlantısızlar hareketine bağlı ülkeler ILO’da etkiliydi. ABD, bu nedenle, 1977 yılında ILO üyeliğinden ayrıldı ve 1980 yılında üyeliğe geri döndü. Sovyetler Birliği’nin dağılması sonrasındaki süreçte ise ILO yeniden emperyalist ülkelerin belirleyici etkisi altında olan bir kuruluşa dönüştü.

Gazetelerde ILO konusunda yer alan haberler, kaçınılmaz olarak, son derece amatörce dir.

ILO Sözleşmelerinin ihlali durumunda ILO’nun hiçbir yaptırımı yoktur. Türkiye’nin Uluslararası Çalışma Konferansı Standartların Uygulanması Komitesi’nde incelemeye alınmasının da hiçbir önemi ve etkisi olmaz.

Ancak, tüm bunlara karşın, ILO önemlidir. ILO’yu önemli kılan da, Anayasanın 90. maddesinde 2004 yılında yapılan değişiklikle uluslararası sözleşmelerin doğrudan uygulanır

kılınmasıdır. Böylece, ILO Sözleşmeleri ile iç mevzuatımızın çelişmesi durumunda, yargıçlarımız ILO Sözleşmelerini doğrudan uygulamak zorundadır.

ILO'nun Türkiye açısından günümüzdeki önemi, bir bilirkişi olmasıdır. Türkiye, mevcut mevzuatının ILO Sözleşmeleri ile çeliştiği durumları ILO'ya saptattırabilirse, yargıçlarımız da bu kararlarla bağlıdır.

Ancak sendikacıların, sendika uzmanlarının ve hukukçularının büyük çoğunluğunun bilmediği nokta şudur: ILO'ya yapılan şikayet başvurularında ILO Anayasasının 24. maddesinde yer alan özel prosedür kullanılmazsa, ayrıntılı bilirkişi raporu niteliğinde karar çıkartmak mümkün değildir. ILO'ya gönderilen sıradan şikayetler ise bu sürecin dışındadır.

ILO hem çok önemsizdir; hem de bilirkişi olarak kullanmasını bilerseniz, yargıçlarımızın doğru karar vermesinin sağlanmasında çok önemlidir. Ama bütün bunları yapmak için, ILO'yu profesyonelce öğrenmek gerekir.